

UZGOJ GOVEDA

GODIŠTE 12
BROJ 3 (34)
RUJAN 2022.

GLASILO SREDIŠNJEG SAVEZA HRVATSKIH UZGAJIVAČA SIMENTALSKOG
GOVEDA I SAVEZA UDRUGA HRVATSKIH UZGAJIVAČA HOLSTEIN GOVEDA

**I u najtežim vremenima
kvalitetan uzgoj ostaje
temelj opstanka i razvoja
stočarstva**

ReproVet

Veterinarska stanica Križevci d.o.o.

Potočka 35, 48260 Križevci • 048 718 692
www.vskrizevci.com • info@vskrizevci.hr

Marko Dvojković, univ.mag.med.vet.

M: +385954800020 · E-mail: marko.reprovet@vskrizevci.hr

dr. sc. Milena Ukalović, dr.med.vet.

M: +385954800008 · E-mail: milena.reprovet@vskrizevci.hr

Petra Kumerički, dr.med.vet.

M: +385954800047 · E-mail: petra.o.k@vskrizevci.hr

Dejan Bečirović, ing.agr.

M: +385959103559

Alen Bartaković, vet.teh.

M: +385954800009

Urednički odbor

Zdravko Barać
Rodoljub Džakula
Damir Horvatić
Zdenko Ivkić
Branko Kolak
Pero Mijić
Davor Pašalić
Damir Pejaković
Marija Špehar
Ivica Vranić

Glavni urednici

Josip Crnčić
Željko Picig

Izvršni urednik

Zoran Bašić

Osnivači

H.U.SIM, Sveti Ivan Žabno
SUHUH, Đakovo

Izdavač

Hrvatska mljekarska udruga,
Zagreb
Vera Volarić, predsjednica

Uredništvo

Trg K. Lukaša 26,
48214 Sveti Ivan Žabno
Tel.: 048/270-996
e-mail: husim@net.hr
e-mail: suhuhrvatska@gmail.com
MB H.U.SIM: 2569566
OIB H.U.SIM: 97248968965
MB SUHUH: 2369869
OIB SUHUH: 37444001149

Žiroračun

H.U.SIM: HR5223600001102115638
SUHUH: HR1523600001102020592

Grafičko oblikovanje: Divan

Tisak: Tiskara Zelina d.d.

Naklada: 3200 kom.

Naslovnica:

Krave simentalke pasmine na
pašnjaku-OPG Ana Čurdija, Cepidlak.
(foto: Josip Crnčić)

Poštovani uzgajivači, čitatelji Uzgoja goveda i dragi prijatelji!

Dugo ne pamtimo ovako sušno ljeto pa će 2022. zasigurno ostati upamćena kao teška ratarska godina, ali i kao godina kad je cijena litre mlijeka u trgovinama skočila na više od 10,00 kuna, odnosno 1,33 eura, kako će se plaćati od početka sljedeće godine. Kamo sreće da i otkupna cijena mlijeka u istom omjeru prati povećanje maloprodajne cijene.

Vjerujemo da ćete ipak s polja pospremiti sav uloženi trud u ratarskom dijelu posla, kako biste u stočarskom dijelu došli do kvalitetnije stoke i veće proizvodnje.

Glasilu Uzgoj goveda upravo je tu da bi vam u tome pomoglo. Treba spomenuti da je pred nama i Međunarodni jesenski sajam u Gudovcu, gdje uvijek možemo vidjeti nešto novo, ali i razmijeniti iskustva.

I u ovom broju donosimo vam niz zanimljivih tema i novosti. O aktivnostima središnjih saveza u proteklom četveromjesečju možete pročitati u uvodnim riječima predsjednika obaju saveza. Osim toga, SUHUH ima novu djelatnicu koja će se ukratko predstaviti u ovom broju.

Kako je glavna tema našeg časopisa uzgoj, pročitajte najnovije preporuke bikova za umjetno osjemenjivanje koje su sastavili vrijedni članovi uzgajivačkih odbora naših saveza. Već tradicionalno donosimo i tekst o novostima vezanima za simentalški uzgoj i bikove, kao i razgovore s nekim od uzgajivača. Ovaj put predstavljamo vam vrijednu obitelj Ferencina iz Cepidlaka. Mladi član te obitelji iznio nam je njihova iskustva u proizvodnji mlijeka i mesa, kao i probleme i njihove planove.

U očekivanju susreta na sajmu u Gudovcu želimo vam svako dobro i srdačno vas pozdravljamo!

Josip Crnčić i Željko Picig,
Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu

Uvodna riječ predsjednika H.U.SIM.-a

Poštovani kolege uzgajivači i dragi čitatelji!

Vrijeme brzo prolazi pa su tako prošla već četiri mjeseca od izlazenja našega posljednjeg broja Uzgoja goveda. Ove nam je godine ljeto bilo iznimno toplo i suho pa nas očekuju lošiji rezultati i u količini i u kvaliteti voluminozne krme, prije svega kukuruzne silaže, ali i lošiji jesenski otkos trave. Nepisano je pravilo da nevolja nikada ne dolazi sama pa ćemo tako uz velike potrese na tržištu repromaterijala, odnosno divljanje cijena ulaznih troškova, imati i manje količine kvalitetne voluminozne krme. U trenutku pisanja ovog uvodnika siliranja su već krenula, a rezultate ćemo vidjeti uskoro. No, to je sudbina nas koji se bavimo poljoprivrednom proizvodnjom.

Iako je ljeto razdoblje u kojem je aktivnost našeg saveza smanjena, to ne znači da sjedimo prekrizanih ruku. Osnovni posao oko izdavanja zootehničkih certifikata i upisa u matičnu knjigu obavljan je bez zastoja. Redovito je obavljan i posao vezan za odabir kandidata za genotipizaciju te uzimanje njihovih uzoraka. Također, treba spomenuti i da su djelatnice saveza sudjelovale na sastanku u organizaciji Ministarstvo poljoprivrede putem aplikacije Microsoft Teams vezano za promjene u sufinanciranju rada uzgojnih saveza i udruga. Naime, ministarstvo je na inicijativu našeg i drugih saveza povećalo ukupan iznos novca predviđenog za sve uzgojne saveze, i to sa 2.000.000,00 na 3.000.000,00 kuna. Pozdravljamo tu promjenu, no smatramo kako bi taj iznos svakako trebao biti veći, jer kada se on podijeli na sve uzgojne saveze to nije dovoljno novca. Riječ je o iznimno važnom pitanju za uzgojne organizacije kao što je naša, koja održava ozbiljnu međunarodnu suradnju vezano za provedbu genotipizacije

*Predsjednik H.U.SIM.-a
Damir Horvatić*

u svrhu unapređenja uzgojnog programa, odnosno proizvodnju muških rasplodnih grla za centre za u.o. Ta je financijska komponenta važna i zbog toga jer smo u proteklom razdoblju održali i intenzivne razgovore s kolegama iz HAPIH-a u vezi s našim ulaskom u zajednički DAC sustav izračuna uzgojnih vrijednosti. Složili smo se da nam je to prioritet, a sada čekamo zeleno svjetlo resornog ministarstva koje je upoznato s našom inicijativom. Osim spomenutih aktivnosti, svakako želim istaknuti i kako je naš savez u suradnji sa SUHUH-om inicirao nekoliko sastanaka s resornim ministarstvom oko cijene mlijeka. Zahvaljujući tome otkupna cijena mlijeka ipak je rasla. Osim toga, potkraj kolovoza naša će delegacija sudjelovati na Svjetskom kongresu uzgajivača simentalskoga goveda, gdje će se osim stručnih predavanja održati i skupštine Svjetskoga

i Europskog saveza, čiji smo i mi član. U sklopu kongresa trebao bi biti održan i sastanak naših predstavnika i HAPIH-a s njemačkim kolegama vezano za naš ulazak u već spomenuti DAC sustav.

U vrijeme pisanja ovog uvodnika obavljali smo pripreme za Gudovački sajam. Kao i prethodnih godina, planiramo sudjelovati na sajmu i nadamo se da će izložbeni prostor koji dijelimo s kolegama iz SUHUH-a i dalje biti okupljalište uzgajivača i svih onih koji su vezani za naš sektor. Također, planiramo nastaviti i s tradicijom nagrađivanja novčanim nagradama uzgajivača simentalske pasmine goveda čija će stoka na izložbi biti najbolja.

Vidimo se u Gudovcu!

Uvodna riječ predsjednika SUHUH-a

Poštovani kolege uzgajivači i dragi čitatelji!

Sve vas srdačno pozdravljam u novom broju glasila Uzgoj goveda!

Polako odmiče dugo, izrazito sušno i vruće razdoblje, s mjestimičnim grmljavinskim nevremenima koja su nanijela veliku štetu mnogim poljoprivrednim usjevima. No, s druge strane štete u cijeloj poljoprivredi uzrokovane su i drugim čimbenicima, poput rata u Ukrajini, nezapamćenim rastom cijena na tržištu te stanjem u cijelome svijetu.

Tako je zabilježen i jedan od najjačih silaznih trendova proizvodnje u cijelom gospodarstvu u Hrvatskoj, i to u mljekarstvu. Svjedoci smo kako kontinuirano pada broj mliječnih krava, a s njim i broj farmi i broj isporučitelja mlijeka. Količine proizvedenog mlijeka i količine mlijeka isporučenog prerađivačkim industrijama također se stalno smanjuju. Iako su brojne rasprave i sastanci s Ministarstvom poljoprivrede rezultirali blagim povećanjem otkupne cijene mlijeka, to još uvijek nije dovoljno uz ovakav neprestan rast troškova proizvodnje. U odnosu na ostale zemlje EU-a, riječ je o još uvijek drastično malom rastu otkupne cijene mlijeka. Zbog alarmantnog stanja u sektoru mljekarstva, a najviše zbog situacije s otkupom mlijeka, održali smo nekoliko sastanaka s ministarstvom i nastavljamo i dalje apelirati na rješavanje problema u sektoru mljekarstva, i to sve dok ne nađemo nekakvo zajedničko rješenje.

*Predsjednik SUHUH-a
Branko Kolak, dipl. ing.*

U savezu se i dalje redovito obavljaju upisi u matične knjige muških i ženskih goveda iz uvoza te izdaju zootehnički certifikati za uzgojno valjana grla. Ponovio bih da SUHUH obavlja i upise domaćih ženskih grla (mladih krava - prvotelki) u matičnu knjigu, i to uz naknadu od 10 kuna po grlu. Stoga se za sve informacije možete obratiti uredu SUHUH-a, i to e-mailom, telefonski ili osobno. Savez i dalje sudjeluje u radu povjerenstva koje organizira Ministarstvo poljoprivrede, a i dalje smo i aktivan član Odbora za mljekarstvo Hrvatske poljoprivredne komore. Želio bih još napomenuti i da nastavljamo s projektom genomske selekcije, stoga pozivam sve uzgajivače koji žele provesti genotipizaciju da se jave našem uredu kako bi dobili više informacija.

U sklopu 29. jesenskoga međunarodnoga bjelovarskog sajma ove se godine od 9. do 11. rujna održava 29. državna stočarska izložba u Gudovcu. No, moram vam priopćiti kako je nažalost zbog malog broja prijavljenih grla holstein pasmine goveda otkazana ovogodišnja Državna izložba holstein pasmine. Svim ostalim uzgajivačima koji sudjeluju na izložbama želim puno sreće i uspjeha te stjecanje novih korisnih spoznaja, a ostalima ugodno druženje i sklapanje novih poslova!

Vidimo se u Gudovcu!

Preporuke najboljih bikova za simentalski uzgoj

- VILLEROY stigao u CUO Varaždin - sjeme lako dostupno svim uzgajateljima!
- Ponuda obnovljena sa čak četiri pouzdana i 10 mladih bikova najviše razine kvalitete.
- Baš svi bikovi u preporukama pozitivni i na meso - prosjek FW 110!

● *Za Odbor za uzgoj i preporuke bikova H.U.SIM.-a
Damir Pejaković, dipl.ing.agr.
damir.pejakovic@mps.hr*

U svim kategorijama dostupni su nam najbolji bikovi

Uspoređivati mlade bikove čije sjeme još nije ni pušteno u prodaju s 10-ak godina starim bikovima s desecima tisuća potomaka nije nimalo jednostavno. I jedni i drugi itekako su nam važni u uzgoju, ali ih moramo koristiti s punim razumijevanjem, pri čemu trebaju pomoći i ovakvi tekstovi. Podatak u šestoj koloni naših tablica za svakoga bika pokazuje razinu pouzdanosti njegovih uzgojnih vrijednosti i to nikada ne treba smetnuti s uma - različite razine pouzdanosti svrstavaju bikove u 5-6 kategorija unutar kojih ih je uputno uspoređivati.

Najbolji bik iz kategorije najpouzdanijih je kod nas doma

Izrazito najbolja i najvažnija vijest za naš uzgoj ove godine dolazak je dva čuvena bika u CUO Varaždin, gdje već proizvode velike količine sjemena lako dostupnog svim našim uzgajateljima. **VILLEROY** je zasigurno najkompletniji i najbolji maksimalno pouzdani bik (99%) čitavoga simentalskog uzgoja, s gotovo 10 tisuća kćeri u proizvodnji. O kakvoj je povlastici za naše uzgajatelje riječ najbolje govore podaci o njegovoj dosadašnjoj karijeri kao bikovskog oca: 25 sinova, 10 sinova od sinova i 23 sinova od kćeri u centrima za UO. Daje dugovječne i plodne kćeri te odlične bikove u tovu, a jedino je svojstvo na koje treba obratiti pažnju kod sparivanja s Villeroyom nešto manji okvir (92). U praksi to znači da njegovim junicama treba dati 2-3 mjeseca više da se razviju prije prvog pripusta i dobit ćete vrhunske, čvrste krave koje traju i znatno povećavaju proizvodnju iz laktacije u laktaciju. **ORKA** je vrlo cijenjen bik u Bavarskoj, gdje je u protekle dvije godine bio najkorišteniji bik i ima već više od 33.500 potomaka. Karijeru nastavlja kod nas zahvaljujući vrlo korektnoj suradnji CUO Varaždin i H.U.SIM.-a s naj-

VILLEROY - svi naši uzgajatelji mogu koristiti povlasticu dugoročne suradnje s najboljim svjetskim uzgojem simentalca

većim i najboljim simentalskim centrom za UO na svijetu BVN-om. Ti su dokazani "veterani" s još dva zanimljiva mlada bika stigli u CUO Varaždin nedugo nakon našega zajedničkog posjeta spektakularnom otvorenju BVN-ova novog centra u Neustadt/Aischu 1. svibnja, na kojemu su među 75 predvedenih bikova bili i vitalni starci Orka (9) i Villeroy (10). Slogan BVN-a, a ujedno i vizija mnogobrojnih uzgajatelja vlasnika znači: *naše (od seljaka), sveobuhvatno, dugoročno održivo* - sve što je u uzgoju potrebno za trajnu sigurnost i mi to možemo i trebamo cijeniti i koristiti.

U ovoj najpouzdanijoj kategoriji koristili smo i još koristimo i top-bikove među prvih 20 najboljih: Waban, Etoscha, Manolo Pp, Wobbler, Erbhof, Mandrin, Hurlly, Royal, Haribo, Walfried i Mahango Pp - svi još uvijek s GZW 120-131 (99% maksimalna pouzdanost).

Bikove s više od 95% pouzdanosti - najviše koristiti

HOKUSPOKUS je sa GZW 135 u kategoriji aktualnih vrlo pouzdanih bikova (>95% pouzdanost) nedvojbeno naj-

kompletniji i trenutno najtraženiji simentalški bik u svijetu! Ne propustite priliku osigurati si barem nekoliko njegovih potomaka od svojih najboljih krava i junica. U toj kategoriji uskoro ćemo moći koristiti i pouzdano najboljeg Herzs-chlagova sina i uvjerljivo najboljeg progeno testiranog bika austrijskog Genostara GS **HERZTAKT** (GZW 136). Njegovo će sjeme na zahtjev H.U.SIM.-a osigurati NovaGenetik, a preporučujemo ga i za korištenje kao bikovskog oca i na najboljim junicama u najboljim familijama vrsnih uzgajatelja.

Koristimo i top-bikove s GZW >130: **WORLD CUP, VAR-TA** i **WEISSENSEE**. Riječ je o dokazanim bikovskim očevima od čijih se kćeri trenutno kupuju najbolji mladi bikovi, nerijetko i po astronomski visokim cijenama, a i mi imamo ponešto njihovih potomaka. Osobito treba istaknuti vrlo utjecajnog bikovskog oca koji je posebice uspješno prešao u kategoriju vrlo pouzdanih bikova (96%) uz porast od +4 GZW-boda - to je **WEISSENSEE**, pouzdani prenositelj većini uzgajatelja izrazito važnih svojstava: perzistencija (126), protok mlijeka (109) uza zdravlje vimena (121) i izrazito dobru vezanost vimena (ligament 112, vez. prednjeg vimena 116) i sve to uz izvrsnu mliječnost (MW 121 + 988 Mkg). U centrima za UO 24 su njegova sina, od kojih tri izvrsna koristimo i mi, a odličan je partner za mnogobrojne Mozilline kćeri u našem uzgoju.

U kategoriju vrlo pouzdanih bikova spada i **MYLIFE Pp** - nedvojbeno najkompletniji i najbolji progeno testirani bezrožni simentalški bik na svijetu! Koristimo ga u najboljim familijama krava za siguran uzgoj vrhunskih, robusnih plotkinja i novih bikova za UO. I s njegovim bikovima u tovu uzgajatelji će biti super zadovoljni (meso 112, okvir 113, mišićavost 121).

Novi progeno testirani bikovi

Na top-listi progeno testiranih bikova prvu poziciju su gGZW 138 i prvim kćerima u proizvodnji preuzeo je dobro poznati i kod nas dosta korišten bik **EISENHUT**, uzgojen u nama bliskoj Koruškoj. Ponovno ga promoviramo u status bikovskog oca, jer zbog nedostatka sjemena u najboljim uzgojima do sada nije uzgojen ni jedan njegov sin za UO pa je to prilika našim vrsnim uzgajateljima. Jedino je svojstvo na koje pri sparivanju s Eisenhutom svakako treba pripaziti protok mlijeka (86), a najbolje su linije s kojima se Eisenhut odlično kombinira: Herzs-chlag, Hayabusa i Hanomag, Weissensee, GS Winten i Willenskraft, Wintertraum, Villeroy, Sunrise. I Eisenhut daje izvrsne bikove u tovu (meso 118, okvir 108, mišićavost 121), a nema teža teljenja (104, vitalnost 107).

Još smo dva bika premjestili u tablicu preporučenih progeno testiranih bikova, i to nakon što su njihove prve kćeri u proizvodnji itekako zadovoljile očekivanja od genomskih testova. **SUNRISE** je kod nas puno korišten, u uzgoju su i njegovi zanimljivi mladi sinovi, a njegove prve oteljene kćeri

GS **HERZTAKT** - kćer Lore: gGZW 141 +1.102 Mkg
gen-test i vlastita proizvodnja 1.L. 10.839-4,25-3,41

EISENHUT - GZW 138 - novi br.1 progeno testirani bik
(kći Amanda gGZW 124)

(78) daju puno mlijeka (MW 121 + 1.006 Mkg) uz odličan protok (115) i somatske stanice (113) te ligament vimena (111). Sinovi su mu odlični u tovu (meso 109, prirast 116), što ga sve čini izvrsnim partnerom za mnogobrojne Mozilline kćeri u našem uzgoju, osobito junice (lakoća teljenja 112). **MASASI PP** se može koristiti za pouzdano unošenje gena za bezrožnost u stada u kombinaciji s odličnim svojstvima za noge (128) i vime (111) te lagana teljenja (113) i super vitalnost (118). Nije u bližem srodstvu s Mahangom, na čije kćeri izvrsno paše kod uzgajatelja koji koriste većinom bikove BayernGenetika (teren ReproVet-a).

Konkurentni mladi živi bikovi u CUO Varaždin

Dvije su kategorije mladih bikova: sa >75% pouzdanosti od progeno-testiranih očeva i sa <75% pouzdanosti od mladih očeva. U obje kategorije možemo koristiti puno bikova iz top-segmenta, među koje spadaju i mladi živi bikovi u CUO Varaždin **HANOMAG** i **EINTRAUM** te dva nova **HYPE** i **HOSTMI**, koji također spadaju u najbolje sinove svojih očeva. Učestalije informacije i novosti, posebno o novim i mladim bikovima možete pratiti na facebook stranici ZG SIM.

I u najtežim vremenima kvalitetan uzgoj ostaje temelj opstanka i razvoja stočarstva. Sljedeće preporuke donosimo početkom iduće godine, u nadi da se ovako loša godina više nikada neće ponoviti.

POUZDANI - PROGNO TESTIRANI BIKOVI (najviše koristiti) = 13 bikova

Ime bika	otac / majčin otac	centar* i HB	sjeme ili živ	GZW indeks	% pouzd.	MW mlijeko	Mkg mlijeko	FW meso	FIT fitnes	težina teljenja	protok mlijeka	okvir	noge	vime
EISENHUT	Etoscha / Wohltat	VŽ 8770	sjeme	138	86	116	+701	118	126	104	86	108	114	109
GS HERZTAKT	Herzschlag / Vlax	Ngen 'novi'	sjeme	136	96	124	+1.058	108	113	110	103	94	105	111
HOKUSPOKUS	Hurly / Narr	VŽ 8940	sjeme	135	95	120	+543	109	117	108	101	110	116	126
WORLDCUP	Wertvoll / Watt	Ngen 8680	sjeme	134	98	118	+1.039	112	116	103	101	107	105	111
VARTA	Valeur / Vogt	Ngen 8560	sjeme	133	98	119	+363	114	112	103	102	99	95	114
WEISSENSEE	Waban / Vulcano	VŽ 8769	sjeme	132	96	121	+988	100	116	103	109	98	96	118
VILLEROY	Reumut / Ettal	VŽ 8606	živ	129	99	113	+628	115	114	100	112	92	110	114
SUNRISE	Sisyphus / Mint	VŽ 8870	sjeme	127	88	121	+1.006	109	108	112	115	100	109	107
ETOSCHA	Everest / Idiom	RVet 8534	sjeme	127	99	107	+432	123	115	106	92	111	108	116
MYLIFE Pp	Mahango / Grimm	VŽ 9010	sjeme	126	95	117	+828	112	107	99	108	113	100	122
HIMMLISCH	Himeros / Rave	VŽ 8941	sjeme	125	91	106	+291	111	121	97	102	95	116	125
MILAN	Mahango / Hulkor	Ngen 8635	sjeme	124	89	111	+767	112	112	106	108	113	105	116
MASASI PP	Manolo / Marmor	RVet 8895	sjeme	123	89	107	+462	101	122	113	100	92	128	111

MLADI - GENOMSKI TESTIRANI BIKOVI (koristiti po manji broj doza od više bikova) = 31 bik

Ime bika	otac / majčin otac	centar* i HB	sjeme ili živ	gGZW indeks	% pouzd.	MW mlijeko	Mkg mlijeko	FW meso	FIT fitnes	težina teljenja	protok mlijeka	okvir	noge	vime
GS WIN AGAIN	Wonderboy / Worldcup	Ngen 'novi'	sjeme	151	70	141	+1.925	112	114	107	126	97	105	113
HIGHNESS	Helikon / Mandrin	RVet 9050	sjeme	147	73	133	+1.105	104	124	115	118	103	101	105
HOPFEN	Hashtag / Wieweit	Ngen 'novi'	sjeme	145	71	124	+1.120	114	131	115	101	104	115	121
ZELDA	Zeiger / Hilfinger	Ngen 'novi'	sjeme	143	73	130	+1.075	106	125	105	100	104	102	118
GS WINTEN	Weissensee / Wrigley	Ngen 8974	sjeme	143	78	126	+1.178	104	126	103	120	106	99	111
GS SPUTNIK	Spartacus / Varta	VŽ/Ngen 9043	sjeme	142	72	125	+882	115	125	116	104	105	106	128
GS WUNDAWUZI	Westwind / Der Beste	Ngen 9018	sjeme	142	73	125	+1.101	103	130	103	107	103	103	126
HEILIGTUM	Hofmeister / Worldcup	VŽ 'novi'	sjeme	140	72	124	+1.325	111	124	106	108	104	114	113
WAHRELIEBE	Wuestensohn / Vollwert	VŽ 'novi'	sjeme	140	74	121	+1.187	121	122	108	107	108	102	116
WINTERTRAUM	Woiwode / Der Beste	VŽ/Ngen 8963	sjeme	140	77	118	+1.092	102	136	120	115	102	127	124
HOGWARTS	Hokuspokus / Walot	VŽ 9031	sjeme	139	76	125	+1.030	122	114	107	108	124	110	111
SAHNE Pp	Sisyphus / Maximum	RVet 'novi'	sjeme	138	78	122	+1.029	114	120	111	121	97	102	117
GS WUNDERINO	Weissensee / Reumut	VŽ 8965	sjeme	138	79	121	+610	113	126	103	100	101	95	111
JEDI	Jedermann / Wattking	Ngen 9039	sjeme	137	73	124	+1.048	108	116	116	119	118	110	112
WONDERLAND	Weitblick / Mahango	VŽ 9030	sjeme	137	79	123	+1.229	115	117	117	95	96	104	107
GS HOERI	Hokuspokus / Ruksi	Ngen 9038	sjeme	136	76	128	+664	105	118	119	96	102	115	122
WILLENKRAFT	Weissensee / Herzschlag	RVet 9009	sjeme	136	77	127	+1.254	103	114	111	118	96	102	120
HYPE	Hulio / Macbeth	VŽ 9055	živ	136	73	122	+1.260	110	119	105	111	101	99	113
WUESTENSOHN	Worldcup / Raldi	Ngen 9000	sjeme	135	82	124	+1.116	110	117	104	109	104	101	111
GS HELLSTORM	Helsinki / Der Beste	VŽ 8966	sjeme	135	76	119	+1.096	104	125	117	113	98	114	116
MONOPOLY PS	Manolo / Rimmel	VŽ 8931	sjeme	135	83	118	+1.015	117	120	100	89	106	111	112
HANOMAG	Hayabusa / Waban	VŽ 8959	živ	134	78	122	+1.110	104	116	96	117	100	106	114
MAJESTIX P*S	Majestaet / Manolo	RVet 9007	sjeme	134	78	118	+887	103	127	115	90	102	121	121
EINTRAUM	Emerson / Herzschlag	VŽ 8957	živ	133	73	133	+1.325	111	102	107	106	92	107	116
HOSTMI	Hofmeister / Wobler	VŽ 9054	živ	133	73	120	+507	110	119	107	109	102	107	112
WESTWIND	Worldcup / Epinal	Ngen 8866	sjeme	132	82	121	+783	114	113	97	110	110	105	106
JHB TURBON	Hurly / Walk	Ngen 9041	sjeme	131	76	117	+1.005	119	114	104	100	100	100	114
SPARTACUS	Sehrgut / Herzschlag	VŽ 8964	sjeme	131	81	116	+798	103	123	116	108	98	115	121
MAJO	Minor / Zepter	Ngen 8875	sjeme	130	78	124	+674	104	115	110	102	100	106	108
IQ P*S	Irregut PS / Haribo	VŽ 9011	sjeme	129	78	123	+1.070	108	106	107	112	111	105	121
HEX HEX Pp	Hokuspokus / Mahango	RVet 8947	sjeme	127	79	120	+610	107	112	115	98	99	113	115

*VŽ = Centar za UO Varaždin, OS = Centar za unaprjeđenje stočarstva Osijek, RVet = ReproVet – Veterinarska stanica Križevci, Ngen = Nova-Genetik Križevci

AKTUALNI BIKOVSKI OČEVI

POUZDANI PROGENO-TESTIRANI BIKOVI

SVI BIKOVI BEZ GENSKIH DEFEKATA

EISENHUT Etoscha x GS Wohlthat HB 8770 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 138 (86%) 41 kćer MW 116 +701 -0,14 +0,02 pers. 107 protok 86 FW 118 FIT 126 (85%) težina teljenja 104 (98%)	eksterijer: 26 kćeri (88%) okvir mišić. noge vime 108 121 114 109
GS HERZTAKT Herzschlag x Vlux HB 'novi' NovaGenetik	dober za junice	gGZW 136 (96%) 1.005 kćeri MW 124 +1.058 -0,04 -0,10 pers. 118 protok 103 FW 108 FIT 113 (95%) težina teljenja 110 (99%)	eksterijer: 423 kćeri (97%) okvir mišić. noge vime 94 99 105 111
MYLIFE Pp Mahango Pp x Grimm HB 9010 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 126 (95%) 786 kćeri MW 117 +828 -0,09 -0,06 pers. 98 protok 108 FW 112 FIT 107 (94%) težina teljenja 99 (99%)	eksterijer: 203 kćeri (96%) okvir mišić. noge vime 113 121 100 122

GS HERZTAKT

GS WINTEN

WONDERLAND

WILLENSKRAFT

IQ P*S

MLADI GENOMSKI-TESTIRANI BIKOVI

GS WINTEN Weissensee x Wrigley HB 8974 NovaGenetik	samo za krave	gGZW 143 (78%) 1. od 24 Weissensee - sinova MW 126 +1.178 -0,13 -0,05 pers. 120 protok 120 FW 104 FIT 126 (82%) težina teljenja 103 (91%)	eksterijer (84%) okvir mišić. noge vime 106 103 99 111
WINTERTRAUM Woiwode x Der Beste HB 8963 VŽ / Ngen	super za junice	gGZW 140 (77%) 2. od 23 GS Woiwode - sinova MW 118 +1.092 -0,28 -0,10 pers. 111 protok 115 FW 102 FIT 136 (81%) težina teljenja 120 (99%)	eksterijer (81%) okvir mišić. noge vime 102 90 127 124
HOGWARTS Hokuspokus x Walot HB 9031 CUO Varaždin	samo za krave	gGZW 139 (76%) 2. od 12 Hokuspokus - sinova MW 125 +1.030 -0,10 +0,00 pers. 104 protok 108 FW 122 FIT 114 (80%) težina teljenja 107 (80%)	eksterijer (81%) okvir mišić. noge vime 124 112 110 111
WONDERLAND Weitblick x Mahango HB 9030 CUO Varaždin	super za junice	gGZW 137 (79%) 3. od 21 Weitblick - sinova MW 123 +1.229 -0,19 -0,12 pers. 102 protok 95 FW 115 FIT 117 (83%) težina teljenja 117 (99%)	eksterijer (83%) okvir mišić. noge vime 96 108 104 107
WILLENSKRAFT Weissensee x Herzschlag HB 9009 ReproVet	oprez na junice	gGZW 136 (77%) 7. od 24 Weissensee - sinova MW 127 +1.254 -0,12 -0,09 pers. 105 protok 118 FW 103 FIT 114 (81%) težina teljenja 111 (81%)	eksterijer (82%) okvir mišić. noge vime 96 102 102 120
WUESTENSOHN Worldcup x Raldi HB 9000 NovaGenetik	oprez na junice	gGZW 135 (82%) 1. od 9 Worldcup - sinova MW 124 +1.116 -0,19 -0,03 pers. 101 protok 109 FW 110 FIT 117 (86%) težina teljenja 104 (99%)	eksterijer (83%) okvir mišić. noge vime 104 122 101 111
MAJESTIX P*S Majestaet PP x Manolo HB 9007 ReproVet	super za junice	gGZW 134 (78%) 1. od 17 Majestaet PP - sinova MW 118 +887 -0,06 -0,11 pers. 102 protok 90 FW 103 FIT 127 (82%) težina teljenja 115 (99%)	eksterijer (81%) okvir mišić. noge vime 102 114 121 121
IQ P*S Irregut P*S x Haribo HB 9011 CUO Varaždin	oprez na junice	gGZW 129 (78%) 11. od 17 Irregut P*S - sinova MW 123 +1.070 -0,12 -0,06 pers. 102 protok 112 FW 108 FIT 106 (81%) težina teljenja 107 (98%)	eksterijer (81%) okvir mišić. noge vime 111 119 105 121

Holstein bikovi za umjetno osjemenjivanje

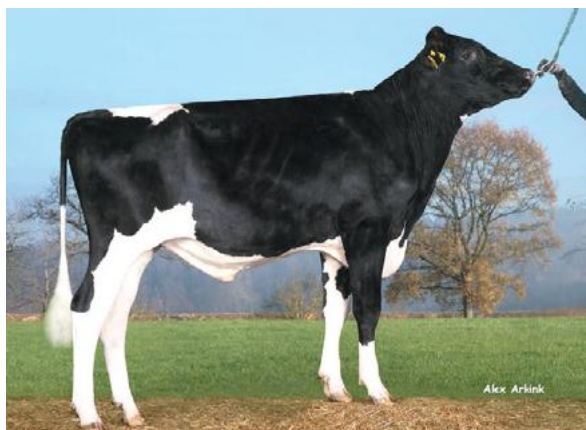
● Za Odbor za uzgoj SUHUH-a *Kristina Zirn, mag.ing.agr., SUHUH, suhuhhrvatska@gmail.com*

Novi broj glasila Uzgoj goveda je izašao, a s njim i nove preporuke holstein bikova za umjetno osjemenjivanje plotkinja. Kako je cilj svakog uzgajivaču stvoriti genetski superiorne životinje, odabir pravih roditelja je najvažniji. Tako je iznimno bitan odabir pravoga bika za određenu junicu ili kravu kako bismo dobili što bolje rezultate u daljnjoj proizvodnji mlijeka. Odabir nikada nije jednostavan, stoga SUHUH pomaže uzgajivačima pri odluci izradom preporuke holstein bikova za umjetno osjemenjivanje koji su uključeni u plansko sparivanje. Prilikom odabira treba uvažiti uzgojne vrijednosti kontrolirati porijeklo, držati se uzgojnog cilja, spajati junice s bikovima s visokim UV-om za laka teljenja itd. Stručnom i temeljitom analizom odabrali smo najkvalitetnije holstein bikove koji se trenutno nalaze kod nas na tržištu. Prilikom izrade ovih preporuka još uvijek se vodimo istim kriterijima: bikovi mlađi od 10 godina, skupni indeksi, indeksi najvažnijih svojstava i drugi, a koristimo i različite boje radi lakšeg razumijevanja utjecaja kvalitete bikova na određena svojstva (**zelena** - popravljiva svojstvo, **crna** - neutralan utjecaj na svojstvo, **crvena** - negativan utjecaj na svojstvo).

U ponudi njemačkih bikova (tablica 1) nešto je manji izbor (sigurno ih je i više), ali samo zato što su u preporuke uvršteni samo oni bikovi koje smo dobili od centara. No, od

ponuđenih bikova mogli bismo izdvojiti genomskog bika HOOLIGANA s visokim UV-om za laka teljenja (LTo 113) i dugovječnost (RZN 117), a popravljiva i sadržaj bjelančevina i mliječne masti. Bikove JAMESA i SELFIEA pak treba izdvojiti kao one koji popravljaju mliječnost i imaju dobre UV za vime. Progeni bik ENDLOCK može se pohvaliti najvišim skupnim izgledom (RZG 14) i neutralnošću, a nema negativan utjecaj ni na jedno svojstvo. Osim uvoznih bikova, istaknut ćemo i žive genomske bikove koji su u ponudi: MARSIAN, GALL, HARDY i JAMES u Centru za unapređenje stočarstva, Antunovac. Još bismo izdvojili i bika HARDYJA koji uz popravljivanje sastava mlijeka, popravljiva i svojstva fitnessa pa je pogodan za osjemenjivanje junica. Napominjemo, za osjemenjivanje junica pogodni su bikovi s indeksom LTo \geq 104 kod progenih, a kod genomskih LTo \geq 107.

Kod ponude danskih bikova u tablici 2 dogodile su se neke promjene, ima i nešto novih bikova, a svi osim BAHRAINIA dostupni su u obliku seksiranog sjemena. Izdvajamo svakako i novoga mladoga genomskog bika VH SEO PRC koji popravljiva gotovo sva svojstva. Uz bika NADERA najviše utječe na sastav mlijeka, vime te fitnes svojstva, a ističe se njegov osobito visok UV za lakoću teljenja (oba LTo 109). Bikovi FILLMAN, COMPLY i STOOL popravljaju sadržaj mliječne masti i bjelančevina u mlijeku.

VH SEO PRC - novi genomski bik odličan izbor za laka teljenja, dugovječne krave s dobrim vimenom

FINDER - progeni bik za dugovječne krave, odličnoga vimena, te lakoću teljenja

Tablica 1. Njemački bikovi

HB	IME BIKA	OTAC / MAJČIN OTAC / MAJČIN DJED	RZG	Mkg	mm,%	bj,%	vime	noge	RZS	RZN	LTo	centar
PROGENI BIKOVI												
1625	EDLOCK	ECLAIR / LOOKOUT / WINDBROOK	148	410	0,50	0,15	117	127	112	133	99	OS
1506	SELFIE *	SUPERSHOT / MCCUTCHEN / ALTALOTA	133	1485	-0,30	-0,17	115	125	100	118	95	OS
1063	MARSIAN **	MAN-O-MAN / SHOTTLE / B-M J ITO	105	207	-0,19	-0,02	98	103	109	102	98	OS
GENOMSKI BIKOVI												
1555	HOTLIFE PP	HOTSPOT P / HOLOGRAM P / OLYMPIAN	133	690	0,08	0,11	112	99	98	117	102	NG
1597	HOOLIGAN	HOTSPOT P / MISSION P / SILVER	137	531	0,24	0,17	115	107	103	117	113	NG
1388	GALL **	GYMNAST / SILVER / SHOTGLAAS	140	912	0,23	0,03	119	113	118	110	103	OS
1387	HARDY **	HARTLEY / MISSOURI / BALISTO	132	653	0,04	0,02	115	104	123	120	109	OS
1386	JAMES **	JAMESON / POWEBALL P / LADD P	132	1068	-0,11	0,05	116	102	108	113	107	OS

Legenda: RZG - skupni indeks, Mkg - UV za kg mlijeka, mm% - UV za sadržaj mliječne masti, bj% - UV za sadržaj bjelančevina, RZS - broj somatskih stanica, RZN - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca - direktan utjecaj), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (OS - CUS Osijek, NG - Nova Genetik)

Napomena: * - bik dostupan u obliku seksiranog sjemena, ** - živi bik u centru za u.o.

Tablica 2. Danski bikovi

HB	IME BIKA	OTAC / MAJČIN OTAC / MAJČIN DJED	NTM	MLI,kg	mm, %	bj, %	vime	noge	ZDR	DUG	LTo	centar
PROGENI BIKOVI												
1173	VH BOSMAN *	BALISTO / G FORCE / D LIMBO	28	119	104	110	92	113	105	103	95	LA
GENOMSKI BIKOVI												
1701	VH COMPLY *	CASSIDY / RIVER / BARBERO	38	108	115	120	102	92	111	117	102	LA
1622	CASCADE *	CASSIDY / VH NEXUS / VH BETA	36	111	107	114	114	103	111	122	104	LA
1702	BAHRAIN	VH BOSMAN / VH SERGIO / VH POP	35	122	104	109	74	113	112	111	101	LA
1573	VH NADER *	NORLAND / VH RAMIS / FAGENO	35	101	115	123	114	103	109	122	109	LA
1572	FILLMAN *	FELIX / VH BRITTON / NILSON	32	102	109	125	115	99	110	115	99	LA
1504	VH STOOL *	SKYWALKER / PLEDGE / SALOON	29	100	117	122	116	102	103	110	100	LA
1627	VH SAADE *	VH STAN / VH ESSET / VH BLUME	28	95	119	114	114	109	111	109	108	LA
1704	VH SEO PRC *	SOLITAIR P / FINDER / FDELBOMBERO	24	102	112	118	116	108	104	113	109	LA

Legenda: NTM - skupni indeks, MLI,kg - indeks za kg mlijeka, mm% - UV za sadržaj mliječne masti, bj% - UV za sadržaj bjelančevina, ZDR - zdravlje vimena, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (LA - Lactis)

Napomena: * - bik dostupan u obliku seksiranog sjemena

Tablica 3. Nizozemski bikovi

HB	IME BIKA	OTAC / MAJČIN OTAC / MAJČIN DJED	NVI	Mkg	mm%	bj%	vime	noge	ZDR	DUG	LTo	centar
PROGENI BIKOVI												
1487	TREASURE	FINDER / G FORCE / GIBOR	277	477	0,09	-0,03	110	107	108	987	106	NG
1160	FINDER	BALISTO / EPIC / GOLDWYN	274	59	0,48	0,15	104	108	108	939	104	NG
1242	CONCERT	CRESCENDO / G FORCE / GIBOR	243	1151	-0,08	-0,07	104	99	105	704	101	NG
1673	BOUNCER	BRENTANO / JESPER / TITANIUM	231	730	0,25	0,14	109	97	108	393	104	NG
1291	DAILY	DANNO / AUGUSTUS / GOLDWYN	219	1282	-0,46	-0,13	105	105	109	335	101	NG
1380	BEATBOX	AMIGO / FANATIC / SNOWMAN	217	1123	0,22	0,17	100	101	102	431	103	NG
1009	DANNO	BOOKEM / BOLTON / O MAN	204	1002	-0,24	-0,07	104	111	108	183	100	NG
1575	BODYGUARD *	BOLT / STELLANDO / RAMOS	190	1060	-0,05	-0,06	107	105	106	99	98	NG
1237	CHUCK	SUPERSHOT / RANSOM / ROBUST	183	706	-0,14	-0,01	109	98	99	536	103	NG
1407	AXXON	EXPRESSO / NOMINEE / MOGUL	179	1878	-0,12	-0,06	109	98	97	292	100	NG
1381	RADIATOR	JETSET / SNOWFEVER / STERNGOLD	173	185	0,51	0,16	113	102	105	405	102	NG
1454	ROCKY	SHAMROCK / GOLI / GOLDWYN	158	22	0,18	0,10	107	102	110	681	99	NG
1408	BARKLEY	SUPERMAN / TANGO / ROBUST	111	1353	-0,09	0,01	105	94	96	236	100	NG
1409	STARTREK	SNOWFEVER / PLANET / JARDIN	103	745	-0,09	0,11	108	101	103	-41	103	NG
GENOMSKI BIKOVI												
1576	TORNADO	SKYWALKER / ESPERANTO / AMIGO	326	2222	-0,35	0,01	107	102	104	600	105	NG
1675	JAYVANO	ESPERANTO / PENLEY / G FORCE	290	1405	-0,16	0,14	107	107	105	490	103	NG
1674	LUKAKU	ELDORADO / RUBICON / MCCUTCHEN	264	1678	0,19	-0,15	107	101	102	496	104	NG
1342	BONNE	HOTSHOT / CHEVROLET / GERRETT	189	898	0,18	0,04	110	100	102	353	101	NG
1501	FUMAGALLI	ALTAAMULET / ALTALEAF / MOGUL	157	377	0,28	0,07	107	100	103	458	100	NG

Legenda: NVI - skupni indeks, Mkg - UV za kg mlijeka, mm% - UV za sadržaj mliječne masti, bj% - UV za sadržaj bjelančevina, ZDR - zdravlje vimena, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca), cen - centar za u.o. koji distribuira sjeme (NG - Nova Genetik)
Napomena: * - bik dostupan u obliku seksiranog sjemena

Među ponudom nizozemskih bikova (tablica 3) ponešto je staro-novih grla, već dobro poznatih. Među najboljim progenim bikovima opet su TREASURE i FINDER, samo su ovaj put zamijenili mjesta na tablici, ali opet s vrlo pozitivnim utjecajem na sva svojstva. Isto su tako i kod genomskih bikova vrh tablice zadržali TORNADO i JAYVANO s dobrim utjecajem na većinu

svojstava. Bikovi RADIATOR, BOUNCER, ROCKY i BONNE popravljaju vime i sadržaj mliječne masti te sadržaj bjelančevina u mlijeku. Bikovi AXXON i LUKAKU, pak, vrlo povoljno utječu na količinu proizvodnje mlijeka.

Kod američkih i francuskih bikova (tablica 4) malo je proširena ponuda u ovom broju preporuka, nešto je novih bikova, a

Tablica 4. Američki i francuski bikovi

HB	IME BIKA	OTAC / MAJČIN OTAC / MAJČIN DJED	TPI	MLb	mm,%	bj,%	vime	noge	BSS	DUG	LTo	centar
PROGENI BIKOVI												
1657	HONOR	MODESTY / JOSUPER / OBSERVER	2724	921	0,11	0,03	1,64	0,84	2,73	5,1	2	BO
1520	ETESIAN	SUPERSHOT / MCCUTCHEN / SNOWMAN	2626	1867	-0,08	-0,08	1,42	0,71	2,79	4,3	2	OS
1533	SUPREME	MODESTY / MONTROSS / SHAN	2428	564	0,08	0,02	0,48	0,75	3,17	3,3	2	BO
1294	ACCELFORCE	JOSUPER / MOGUL / OBSERVER	2415	1527	-0,09	-0,06	0,36	0,03	3,06	3,1	2	BO
1582	NEWSTAR	LOUXOR / CAPITAL GAIN / MOGUL	2326	745	-0,03	0,02	1,71	0,07	2,78	0,5	2	RE
1273	HAMMIG ISY	SANTANA / SUPER / STOL JOC	2260	1101	-0,14	-0,01	0,92	-0,24	2,67	1,8	3	RE
GENOMSKI BIKOVI												
1502	NACASH	SUPERHERO / RUBICON / ALTAOAK	2709	229	0,21	0,11	1,55	0,66	2,76	3,7	2	RE
1534	MAGNITUDE	CASPER / LYLAS / NUMERO UNO	2708	166	0,13	0,04	1,69	0,65	2,57	5,9	2	BO
1529	FOOTBALL	TOPNOTCH / DETOUR / SUPERSHOT	2445	638	-0,06	0,06	1,19	0,00	2,70	4,3	2	VŽ
SEKSIRANO SJEME												
1580	OAKLAND	BURLEY / DELFINO / SUPERSIRE	2628	54	0,16	0,05	1,01	1,37	2,65	7,5	1	OS
1392	HARPER	BALISTO / EPIC / MAN-O-MAN	2623	89	0,21	0,15	0,73	1,08	2,81	1,6	2	OS
1499	ELDRIDGE	JETT / DAVINCI / SUPERSIRE	2410	439	0,10	0,08	0,69	-0,74	2,85	0,4	2	OS

Legenda: TPI - skupni indeks, MLb - UV za lb mlijeka, mm% - UV za sadržaj mliječne masti, bj% - UV za sadržaj bjelančevina, BSS - broj somatskih stanica, DUG - dugovječnost, LTo - lakoća teljenja (utjecaj oca), cen - centar za u.o. koji distribuiraju sjeme (OS - CUS Osijek, BO - Bosgen, RE - Repronet)

Napomena: *- bik dostupan u obliku seksiranog sjemena

većina je dostupna u obliku seksiranog sjemena. Novi su mladi genomski bikovi u ponudi TROOPER, TASER, LOGISTICS, GRANADA, ONEIDA, STRIKER, a svi se nalaze poredani pri vrhu tablice. Bik TROOPER ističe se visokim skupnim indeksom (3033), popravljiva gotovo sva svojstva. Bikove s najvećim utjecajem na lakoću teljenja imaju OAKLAND te LAMBEAU. Mladi bik LOGISTIC daje povoljan utjecaj na razvoj vimena, nogu te popravljiva sastav mlijeka.

Treba navesti da su u ponudi sve više i crveni holstein bikovi, među kojima su: GASP RED, MINGO P RF, PAVEL RED, PEPSI, BRESUN i SUNRED. Za dodatne informacije o bikovima iz ovih preporuka možete se slobodno javiti Odboru za uzgoj SUHUH-a (suhuhhrvatska@gmail.com) ili izravno centrima za umjetno osjemenjivanje koji distribuiraju sjeme. Za izradu plana osjemenjivanja slobodno se javite svom područnom uredu Centra za stočarstvo HAPIH-a ili e-mailom na govedarstvo@hapih.hr.

Duga tradicija bavljenja proizvodnjom mlijeka

Vrijedna obitelj Ferenčina iz Cepidlaka

● *Razgovarao Josip Crnčić, struč. spec. ing. agr., HAPIH*

Sveti Ivan Žabno i njegova okolica poznati su kao jaki govedarski kraj, ali još više kao srce uzgoja simentalca. U tome je kraju jedan od istaknutijih uzgajivača obitelj Ferenčina iz Cepidlaka, a to je i bio razlog zašto smo ih posjetili. Nositelj gospodarstva je Dario, koji sa svojim roditeljima Marijanom i Katicom, suprugom Marijanom te dvoje djece, sinom Mateom i kćerkom Doroteom, vodi farmu. Dorotea još pohađa Srednju gospodarsku školu u Križevcima, smjer agrotehničar, a Mateo je u istoj toj školi završio smjer poljoprivredni gospodarstvenik. Dorotea i Mateo ravnopravno sudjeluju u poslovima na gospodarstvu, a naš je glavni sugovornik ovaj put bio Mateo, koji je nakon završetka škole odlučio ostati raditi na gospodarstvu.

„Trenutno imamo 32 krave (tri u suhostaju), 18 junica, 18 bikova u tovu, te 12 grla muške i ženske teladi. Naše su krave smještene u staji na vezu i muzu se u mljekovod, mlade su junice i bikovi smješteni u zasebnim lauf objektima, a starije junice i krave u suhostaju držimo na ispustu. Obrađujemo 45 ha zemlje, od kojih je 20 ha u zakupu, pola privatne a pola državne, dok je ostatak naša zemlja. Kukuruz za silažu cijele stabljike, silažu zrna i za suho zrno sijemo na 30 ha, a lucernu na 4 ha. Također, imamo i 4 ha livada, te na 7 ha žitarice (pšenicu, ječam i tritikale). Na dijelu površina hvatamo dvije žetve, jer poslije košnje ljulja kao drugi usjev sijemo kukuruz. Od livada sijanog ljulja i lucerne proizvodimo sjenažu i sijeno. Dakle, svu voluminoznu hranu i žitarice proizvodimo sami, a za izradu smjese na gospodarstvu kupujemo samo superkoncentrat.“, uvodno nam je rekao Mateo.

Ulaganje u proizvodnju

Zanimalo nas je i koliko se dugo obitelj Ferenčina bavi ovom proizvodnjom, a Mateo nam je pojasnio: „Njeguemo dugu tradiciju bavljenja proizvodnjom mlijeka. Još su moji baka i djed imali krave, čiji se broj tijekom godina postupno povećavao da bismo dostignuli današnje stanje. Moj je otac 2004. od djeda preuzeo gospodarstvo. Niz godina neprestano je ulagano u objekte, strojeve i stoku. Prvo veće ulaganje bilo je 2005. kada je napravljena staja za 12 krava.

Probali smo i s holsteinom, no simentalac se pokazao boljom pasminom jer je manje zahtjevan, ali i zbog njegove prednosti vezano za kombiniranu proizvodnju mlijeka i mesa

Tada smo kupili i osam simentalčkih junica iz Njemačke. Prije tri godine, 2019., napravili smo staju za junice, a prije dvije, 2020., garaže za strojeve. Osim u objekte ulagali smo i u kupnju zemlje. Tako smo 2011. godine kupili 4,5 ha državne zemlje. Također, u dva smo navrata iskoristili priliku i kupnje traktora i strojeva preko Hamag bicro kredita.“

“Svih ovih godina uglavnom uzgajamo simentalčku pasminu. Probali smo i s holsteinom, no simentalac se pokazao boljom pasminom jer je manje zahtjevan, ali i zbog njegove prednosti vezano za kombiniranu proizvodnju mlijeka i mesa. Mi se bavimo i tovom, što se pokazalo dobrom odlukom. U ova teška vremena, kad je cijena mlijeka nerealno mala a cijena mesa pristojna, to nam uz prodaju viška žitarica omogućuje preživljavanje, odnosno zatvaranja troškova prolijetne sjetve. Kako bismo si osigurali dodatne prihode pružamo i usluge baliranja sjenaže, sijena i slame“, ističe Mateo i nastavlja: “Naša je proizvodnja mlijeka sa simentalcem zadovoljavajuća i prema podacima HAPIH-a tijekom 2021. godine kretala se na razini od 6500 kg mlijeka sa 4,2% mliječne masti i 3,5% bjelanjčevina. Uz tu proizvodnju, sa smanjenom potrošnjom koncentrata te tovom bikova uspješnije pokrивamo troškove nego samo s većom proizvodnjom mlijeka.”

“Također, koristimo i genetski kvalitetne bikove za osjemenjivanje naših krava“, rekao nam je Mateo dodajući: “U suradnji s djelatnicima HAPIH-a provodimo plansko sparivanje. Oni nam izrađuju preporuke, a mi u dogovoru s našom veterinarskom ambulantom nabavljamo sjeme preporučenih bikova. Nekoliko smo puta do sada genotipizirali muška grla. Zasad nismo ostvarili zapaženije rezultate, no i dalje ćemo sa svojim grlima sudjelovati u programu genotipizacije.”

Što donosi budućnost?

Obitelj Ferenčina sudjelovala je na nekoliko i lokalnih i državnih izložbi pa smo Matea upitali što misli o takvim manifestacijama. “Mi smo u nekoliko navrata sudjelovali na lokalnoj izložbi i u Sv. Ivanu Žabnom i u Gudovcu. Za to više nismo zainteresirani, posebice ne za Gudovac. Osim nedostatka vremena, razlozi su i teška situacija u poljoprivredi, ali i loš tretman te uvjeti za stoku i nas stočare na Gudovačkom sajmu.”

Na pitanje što je najveći problem u njihovu poslovanju i što planiraju dalje, Mateo nam je na kraju razgovora rekao:

“Što se tiče veličine parcela i njihove udaljenosti od gospodarstva, što je problem mnogih koji se bave ovim poslom, mi se ne možemo požaliti. Tijekom godina uspjeli smo okrupniti zemlju kupnjom, ali i zamjenom zemlje sa susjedima. Najveći nam je problem kao i većini proizvođača nerealno niska otkupna cijena mlijeka i visoka cijena repromaterijala i goriva. Ja sam odlučio ostati na gospodarstvu, no koji su naši konkretni planovi ne mogu vam reći. Razmišljali smo o gradnji nove staje koja bi nam olakšala rad, no u

U suradnji s djelatnicima HAPIH-a provodimo plansko sparivanje, oni nam izrađuju preporuke, a mi u dogovoru s našom veterinarskom ambulantom nabavljamo sjeme preporučenih bikova

ovoj situaciji najvjerojatnije to nećemo moći. Razmišljamo i da prodamo krave i bavimo se samo tovom, ratarstvom i pružanjem usluga u poljoprivredi. Vidjet ćemo kako će se razvijati situacija u našem sektoru pa ćemo ovisno o tome donijeti i konačnu odluku.”

Problematika upisa uvezenih ženskih grla u simentalsku matičnu knjigu

● Ana-Marija Ritoša, bacc. ing. agr., H.U.SIM.

Iako smo već u nekoliko navrata pisali o problematici upisa uvezenih ženskih grla u simentalsku matičnu knjigu, još uvijek nam se često obraćaju uzgajivači koji ne mogu ostvariti određene poticaje vezane za upis grla u matičnu knjigu. Stoga ovim putem uzgajivače želimo upozoriti na to koje su njihove obveze pri uvozu grla.

Podatke uvezenih grla djelatnici veterinarskih stanica upisuju u Jedinствени registar domaćih životinja (JRDŽ). Pritom najčešće upisuju samo životni broj grla, datum rođenja, te ime oca i majke uvezenoga grla.

Upisivanje grla u JRDŽ ne znači da je ono automatski upisano i u matičnu knjigu!

Stoga uzgajivač koji je uvezo grla treba u što kraćem roku u područnom uredu HAPIH-a ispuniti zahtjev za upis u matičnu knjigu ženskih goveda rođenih izvan RH, koji će nakon toga biti prosljeđen savezu. Osim u lokalnom uredu HAPIH-a, zahtjev uzgajivači mogu dobiti i u suradnji s djelatnicama saveza popuniti u uredu H.U.SIM.-a u Svetom Ivanu Žabnom. Treba podsjetiti kako već nekoliko godina uslugu izdavanja zootehničkih certifikata za simentalsku pasminu goveda kao i upis grla u matičnu knjigu bez obzira na spol i mjesto rođenja grla obavlja H.U.SIM. koji tu uslugu i naplaćuje.

Zašto je nužno uvezeno grlo upisati u matičnu knjigu, odnosno koje su dobiti za uzgajivača ako je njegovo grlo upisano u matičnu knjigu? Prije svega to je nužno ako se želi raditi bilo kakva ozbiljno organizirana selekcija, odnosno uzgoj. Na zootehničkim certifikatima-rodovnicima uvezenih grla osim rodoslovlja nalaze se i proizvodni podaci majki i očeva, ali i baka i djedova, kao i podatak o osjemenjivanju. Podatak o osjemenjivanju vrlo je bitan, jer se u njemu nalazi datum pripusta uvezenoga grla kao i ime bika s kojim je grlo osjemenjeno. Taj podatak treba upisati u matičnu knjigu kako bi nakon teljenja ženskoga grla iz uvoza njezino tele imalo poznatog oca i sve potrebne pretke. Tek tada će na temelju toga sukladno uzgojnom programu grlo biti upisano u glavni dio matične knjige (A ili B) i postati uzgojno valjano. Stoga je vrlo važno da zahtjev za upis u matičnu knjigu uzgajivači podnesu prije nego što se junice/prvotelke otele, kako bi očevi njihove buduće teladi bili upisani u našu bazu. Na taj se način također i označivačima olakšava da pravilno odrade svoj posao, a telad ima upisane očeve. Također, vrlo je bitan i upis roditelja, baka i djedova, ali i njihovih proizvodnih podataka. Ako navedeni podaci nisu upisani u matičnu knjigu javlja se problem kod prijave dojlja. Grla iz uvoza tada su svrstana u kategoriju krava dojlja, a zapravo spadaju u kategoriju mliječnih krava pa nije moguće ostvariti poticaj!

Poštovani uzgajivači i dragi čitatelji!

Iznimna mi je čast predstaviti vam se kao nova djelatnica Saveza udruga hrvatskih uzgajivača holstein goveda, i to od 10. svibnja ove godine kada sam započela s radom. Rođena sam u Đakovu, gdje sam odrasla i završila svoje srednjoškolsko obrazovanje u Općoj gimnaziji Antuna Gustava Matoša 2011. Te godine upisala sam preddiplomski sveučilišni studij smjer Zootehnika na tadašnjem Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku. Nastavila sam diplomski sveučilišni studij Zootehnike, smjer Specijalna zootehnika, na kojem sam diplomirala 29. rujna 2021. s temom *Populacijska struktura i genetska različitost u konja* i stekla akademski naziv *magistra inženjerka zootehnike* (mag.ing.agr.). Tijekom studija bavila sam se raznim nastavnim aktivnostima, radila na doktorskim istraživanjima, raznim projektima zavoda i pisala seminare, a nagrađena sam i *Rektorovom nagradom*. Istovremeno sam se bavila i izvannastavnim sportskim aktivnostima - odbojkom. Sa ŽOK Osijek osvojila sam

2. mjesto u Cupu Hrvatske za žene te sudjelovala na European Challenge cupu.

U savezu sam preuzela administrativne poslove - upise grla u matične knjige, izdavanje zootehničkih certifikata, komunikaciju s uzgajivačima, reprodukcijom centrima, Ministarstvom poljoprivrede, Hrvatskom agencijom za poljoprivredu i hranu, ostalim udrugama i organizacijama. Ako imate bilo kakva pitanja vezana uz savez, upise u matičnu knjigu, zootehničke certifikate, preporuke bikova ili slično, slobodno mi se obratite na e-mail suhuhrvatska@gmail.com ili osobno na adresi ureda.

Srdačan pozdrav!

Kristina Zirn

Naši bikovi: prva telad iz embriotransfera od HR-junice!

- Za Odbor za uzgoj i preporuke bikova H.U.SIM.-a
Damir Pejaković, dipl.ing.agr.
damir.pejakovic@mps.hr

Nema značajnih novosti o našim postojećim aktivnim bikovima u umjetnom osjemenjivanju. **Royman** i **Hitbull** bit će još gotovo dvije godine u statusu čekanja progenih testova - imaju dovoljno potomaka i kod nas i u Bavarskoj, a u međuvremenu ćemo genotipizirati njihove najbolje junice i kandidate za nove bikove iz najboljih familija krava naših vrsnih uzgajatelja. **Wowero** je u CUO Varaždin u dobi od pet godina i dočekao je prva teljenja svojih kćeri, a njegovi su genomski indeksi još uvijek na visokoj razini - gGZW 127 (76%) što ga drži na vrlo dobrom 51. mjestu od ukupno 1068 genotipiziranih Wobblerskih kandidata (unutar 5% najboljih). Među polubračom u centrima za UO trenutno je 14 od 44. Njegovi indeksi mliječnosti (MW 116 +1022 Mkg) i fitnesa (119) na visokoj su razini, a i po indeksu vimena (112) spada među najbolju polubraču od Wobblera. U iduća četiri mjeseca očekujemo teljenja većeg broja Wowerovih junica pa ćemo vas u sljedećem broju Uzgoja goveda moći informirati o njihovim prvim rezultatima. Isto se odnosi i na 4-5 mladih bikova kod naših vrsnih uzgajatelja s vrlo zanimljivim rezultatima genomskih testova (spadaju u 10% najboljih sinova svojih očeva). Potkraj ove ili početkom iduće godine navršit će godinu dana pa će korekcije uzgojnih vrijednosti u prosincu za njih biti odlučujuće. Vjerujemo da ćemo konačno imati nove bikove u našim centrima za UO.

Recept za uspjeh provodi se u djelo!

I u najtežim vremenima naši vrsni uzgajatelji brinu se o razvoju, neumorno i konkretno rade na genetskom unapređenju, a sustav genomske selekcije i vrhunska ponuda bikova za UO omogućuju svima hvatanje priključka s najboljima na svijetu. Značajan iskorak u tom smjeru napravio je naš ugledni mladi uzgajatelj i vrlo aktivan član Odbora za uzgoj H.U.SIM.-a **Franjo Imbrišić** iz Kozarevca (KKŽ). Do sada je uzgojio nekoliko superjunica s vrlo konkurentnim genomskim testovima. Od junice Megi, koja spada u 1% najboljih ženskih potomaka čuvenog bika Hurlya, uspio je dobiti 11 embrija od megapopularnoga aktualnoga bikovskog oca Wintertrauma. Do sada su oteljena dva muška i

*Vrsni uzgajatelj **Franjo Imbrišić** lovi priključak s najboljim svjetskim uzgajateljima - uzgojio je vrhunsku junicu Megi (gGZW 128) i njezina četiri teleta iz embriotransfera od bika Wintertrauma (gGZW 140)*

dva ženska teleta (na slici), a uskoro se očekuju teljenja još dviju bređih junica s istim embrijima te dakako majke Megi, koja je bređa s bikom GS Sputnik. Sva će ta telad dakako biti genotipizirana i bit će vrlo zanimljivo usporediti rezultate. O kakvom je potencijalu riječ najbolje govore detalji genomskog testa davateljice Megi:

gGZW 128 (77%) = 48. od 2.573 Hurly ž. potomaka
eko-gGZW 125 (83%) = 25. od 2.573 Hurly ž. potomaka
MW 119 +**1.067 Mkg** FW 105 Fit 114
noge 109 vime 112 protok mlijeka 108

Dakle, sva ta telad iz ET-a ima iste pedigree indekse:
gGZW 134 +1080 Mkg noge 118 vime 118.

Zbog toga čekujemo da će neki od njih ostvariti vrhunski konačni rezultat jer za usporedbu, primjerice, najviše rangirani i najskuplje plaćeni bik EUROgenetika ima pedigree indeks gGZW 132, a Genostara gGZW 131.

Sve su to dovoljni razlozi da s nestrpljenjem očekujemo nove objave uzgojnih vrijednosti i rezultate genotipizacije početkom prosinca.

Savez uzgajivača simentalskog
goveda Zagrebačke županije
i Grada Zagreba

www.simentalac.com

ZG SIM @zgsimentalac

Priznata PROIZVOĐAČKA ORGANIZACIJA
u sektoru govedarstva (korisnik Mjere 9 PRR)

Koncept uzgoja goveda koji živimo:
*proizvodimo i mlijeko i meso na istim OPG-ima
uzgajamo krave, junice, bikove i tovimo svoju junad*

VRHUNSKI HRVATSKI SIMENTALAC
*sastavni dio europske Fleckvieh populacije
najbolje pasmine dvojnih osobina na svijetu*

Organizirano prodajemo:

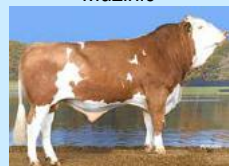
- Rasplodne junice i žensku telad
- Rasplodne bikove za UO i PP i mušku telad
- Utovljene bikove - mlada i zrela junetina
- Krave i junice za klanje

WAUS
Jurkas

WAMURES
Mužinić

MOZILLA
Horvatić

HEVIN BB
Burek

MASIV Pp
Sikora

WINGS
Horvatić

WOWERO
Panić

ured:

VRBOVEC, Križevačka 4, 01-2032-545

Darko Tarandek 099-755-7813

Nikola Kostiha 098-377-527

simentalac@simentalac.com

HITBULL
Mužinić

ROYMAN
Šobak

GS WIN AGAIN

gGZW	151	FW	112
MW	141	FIT	114

WONDERBOY x WORLDCUP

Fantastično mlijeko +1925 kg !!!!!

Protok mlijeka

Povećanje proizvodnje

Perzistencija

Vime

IDEALAN ZA ROBOTA

HOPFEN

gGZW	145	FW	114
MW	124	FIT	131

HAHSTAG x WIEWEIT

Fantastično mlijeko +1120kg

Odličan za tov

Lagana teljenja

Vime

Noge i papci

IDEALAN ZA ROBOTA

PREPORUKA ZA JUNICE!!!

NOVI FANTASTIČNI BIKOVI U PONUDI!!!

NOVA GENETIK KRIŽEVCI d.o.o.

Matije Gupca 34 | 48260 Križevci | 095 881 5885 | 099 308 8004 | 091 153 1059

NovaGen131@gmail.com | www.novagenetik.hr | [f novagenetik](#), [novagen_kz](#)

ZELDA

gGZW	143	FW	106
MW	130	FIT	125

ZEIGER x HELFINGER

Visoka mliječnost +1075

Fantastično vime

Plodnost

Somatske stanice

Zdravlje vimena RIJETKA LINIJA "Z" ZA OSVJEŽENJE KRVI

GS HERZTAKT

gGZW	136	FW	108
MW	124	FIT	113

HERZSLAG x VLAX

Progeno testirani bik

Visoka pouzdanost podataka 99%

Fantastična mliječnost +1058kg

LAGANA TELJENJA

Plodnost sjemena

PREPORUKA ZA JUNICE!

CENTAR ZA UMJETNO OSJEMENJIVANJE GOVEDA d.o.o. VARAŽDIN

www.cuo.hr, www.cuovz.com

info@cuo.hr

42000 VARAŽDIN, Trg Ivana Perkovca 24, telefon, faks: 042/204 363

WINTERTRAUM
(GS WOIWODE X GS DER BESTE)

HOGWARTS
(HOKUSPOKUS X WALOT)

HOKUSPOKUS
(HURLY X NARR)

WONDERLAND
(WEITBLICK X MAHANGO Pp)

IQ P*S
(IRREGUT P*S X HARIBO)

HANOMAG, EINTRAUM, HANNSTAETT, DORFPRINZ, HANUTA.....